



## รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

### Communicative Patterns of Community leaders for Promoting Tourism in Loei Province

ณัฐธิญา ทรัพย์บุญญากุล<sup>1</sup>

E-mail: n.sappunyakun@gmail.com

โทรศัพท์: 09-3549-9615

#### บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชน 2) กระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชน 3) การสร้างรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้นำชุมชนและชุมชนจำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนปัจจุบัน โดยใช้นโยบายด้านการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ใช้การสื่อสารไปยังชุมชนด้วยวิธีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีวิธีการประเมินผลด้วยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน และพบปัญหาการสื่อสารของผู้นำชุมชนขาดการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและขาดทักษะการสื่อสารในด้านภาษาอังกฤษ 2) กระบวนการสื่อสารผู้นำชุมชนที่สื่อสารไปยังชุมชน ด้วยการใช้กลยุทธ์การสื่อสารภาษาท้องถิ่น กลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน หอกระจายข่าว หรือ เสียงตามสายและประเมินผลโดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน 3) รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนควรใช้การสื่อสารแบบสองทาง แบบไม่เป็นทางการ เน้นสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ง่ายขึ้น ผู้นำชุมชนควรมีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ

.....  
**คำสำคัญ:** รูปแบบการสื่อสาร, ผู้นำชุมชน, การท่องเที่ยว, จังหวัดเลย

#### Abstract

The objectives of this research were 1) to study the communication situation of community leaders, 2) the communication process of community leaders, 3) to create a communication Patterns of community leaders for tourism promotion in Loei Province. by using qualitative research methods such as document studies non-participant observation Open-ended questionnaires and in-depth interviews were used as research tools. Target groups include 30 community and community leaders were analyzed by descriptive analysis. The results of the study are as follows. 1) At present, community leaders ‘communication in promoting tourism uses the provincial level tourism policy .Community leaders use communication methods for organizing meetings and promoting by the village broadcast tower. Evaluation by observing community participation. and found that community leaders Community leaders lack of communication technology skil and lack of communication skills in English. 2) In terms of communication process, community leaders communicate to target groups by local language communication strategies. Strategies for using media, village broadcasting towers, or voice calls and evaluating results by observing community involvement. 3) Communicative Patterns of Community leaders should use informal two-way communication to emphasize community participation model. Dialect communication be able used to facilitate understanding among villagers. Also, community leaders should have technology skills along with their English communication skills

.....  
**Keywords:** Communicative Patterns, Community leaders, Promoting Tourism, Loei Province

<sup>1</sup> ญัฐธิญา ทรัพย์บุญญากุล สาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ตำแหน่ง อาจารย์ หน่วยงานสังกัด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัด เลย (นักวิชาการ)

## ความเป็นมาของปัญหา

ในสังคมปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ นอกจากนี้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทในการ ส่งเสริมความก้าวหน้าและพัฒนาก่อให้เกิดรายได้นำเงินตราเข้าสู่ประเทศและแหล่งชุมชนที่สถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ นอกจากนี้กระบวนการการท่องเที่ยวต้องใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการพัฒนายั่งยืน ด้วยเหตุนี้ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นหรือในพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่จะต้องมีความสามารถด้านการจัดการชุมชนและการจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548:230)

จังหวัดเลยตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 520 กิโลเมตร มีพื้นที่ 11,424 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัด ชายแดนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ริมฝั่งแม่น้ำโขงในแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ จังหวัดเลยแบ่งการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ คือ อำเภอเมืองเลย วังสะพุง ปากชม เชียงคาน ทาสี ภูเรือ ด่านซ้าย ภูกระดึง นาแห้ว นาด้วง ภูหลวง ผาขาว เอร่าวัน และหนองหิน (สำนักงานจังหวัดเลย, 2559) ด้วยสภาพภูมิประเทศที่โอบล้อมด้วยภูเขาและอุดมไปด้วยพืชพรรณป่าไม้นานาชนิดทำให้จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม นอกจากนี้จังหวัดเลยยังมีความหลากหลายทางด้านประเพณี วัฒนธรรม ก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ปัจจุบันนี้จังหวัดเลยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น การเข้ามาลงทุนด้านการท่องเที่ยวของนักธุรกิจทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการชุมชนและการจัดการการท่องเที่ยว จึงถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้ชุมชนได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนี้ จะต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นในชุมชน

การสื่อสารมีความสำคัญต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะการสื่อสารเปรียบเสมือน ตัวกลางมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลในระดับสังคมหรือชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว การสื่อสารก่อให้เกิดการรวมตัวกันเกิดความสามัคคี และความเข้าใจที่ตรงกันต่อ ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว จนสามารถสร้างความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นชุมชนเข้มแข็งและพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (กาญจนา แก้วเทพ, 2551) การสื่อสารจึงกลายเป็นกลไกหลักในการสร้างการมีส่วนร่วมด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน

ผู้นำชุมชนเปรียบเสมือนเป็นบุคคลที่จะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาของชุมชนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสวยงามคงเดิมตามธรรมชาติ การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพในทุกด้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำชุมชนจะต้องอาศัยการสื่อสารไปยังสมาชิกในชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการและช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน พร้อมทั้งมีการสื่อสารไปยังบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักมากขึ้นและยังทำการสื่อสารกับภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึง

สนใจที่จะศึกษารูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลยว่ามีรูปแบบการสื่อสารอย่างไรที่เหมาะสมและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเลยให้เกิดความยั่งยืน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย
3. เพื่อสร้างรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงสถานการณ์การสื่อสารกระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชนและสร้างรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้เลือกทำวิจัยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้การศึกษามีข้อมูลเนื้อหาที่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์มากที่สุด

#### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสมาชิกภายในชุมชน โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอภูเรือ อำเภอเชียงคานและอำเภอเมืองเลย รวมทั้งสิ้น 30 คน ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนอำเภอเมืองเลย จำนวน 8 คน, ผู้นำชุมชนอำเภอภูเรือ จำนวน 5 คน, และผู้นำชุมชนอำเภอเชียงคาน จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มสมาชิกชุมชน ได้แก่ สมาชิกชุมชนอำเภอเมืองเลย จำนวน 4 คน, สมาชิกชุมชนอำเภอภูเรือ จำนวน 3 คน, และสมาชิกชุมชนอำเภอเชียงคาน จำนวน 3 คน

#### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participatory Observation) การใช้แบบสอบถามกึ่งมีโครงสร้างโดยมีการกำหนดแนวคำถามไว้ล่วงหน้า โดยใช้แนวคำถามแบบปลายเปิด (Open –Ended Question) กับกลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มสมาชิกชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ได้อย่างอิสระ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะมีการปรับคำถามไปตามสถานการณ์ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหานำการวิจัย และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และสมุดจดบันทึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

#### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวอำเภอเมืองเลย อำเภอภูเรือและอำเภอเชียงคานของจังหวัดเลย ได้แก่ เอกสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ทางราชการ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อเฉพาะกิจ และข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากชุมชน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participatory Observation) กับกลุ่มสมาชิกชุมชน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ วนอุทยานภูบ่อดิน แพห้วยกระเจียง ภูพุดธ้ออำเภอเมืองเลย อุทยานแห่งชาติภูเรือ วัดมิ่งเมือง อำเภอภูเรือและ ถนนคนเดินบ้านไม้เก่า แก่งคุดคู้ ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคานของจังหวัดเลย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อพูดคุยกับร้านอาหาร ที่พัก โฮมสเตย์ บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ในด้านการสื่อสารของผู้นำชุมชนและบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับกลุ่มผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในบรรยากาศไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยการสัมภาษณ์จากโครงคำถามแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ตอบคำถามเรื่องราวและแสดงทัศนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการสื่อสารของผู้นำชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ผู้วิจัยใช้การจัดสนทนากลุ่ม กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยโครงคำถามแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ตอบคำถามเรื่องราวและแสดงทัศนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการตรวจสอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 2) การตรวจสอบเครื่องมือแบบสามเส้า (Triangulation) ในด้านข้อมูล (Data Triangulation) ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) เพื่อให้เป็นข้อมูลที่มั่นใจได้ว่าการสังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนี้สามารถเชื่อถือได้

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย” ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน และอำเภอภูเรือของจังหวัดเลย

ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participatory Observation) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) และการสังเกตการณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของ 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน และสมาชิกชุมชนในพื้นที่การท่องเที่ยวอำเภอเมืองเลย อำเภอภูเรือและอำเภอเชียงคานของจังหวัดเลย

ผู้วิจัยมีกระบวนการขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ดังนี้

1.การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดและตัวแบบในการวิเคราะห์ แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาความสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participatory Observation) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มประเด็นคำถามตามเนื้อหา ตัวแปร ตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการโดยแยกข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะ

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำเสนอผลการวิจัยกลับยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยนำผลการจัดการนำเสนอ มาปรับปรุงและเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยการนำเสนอข้อมูลตามสัดส่วนของปัญหามาในการวิจัย ประกอบกับการบรรยายขั้นตอนหรือวิธีการต่างๆ โดยการนำเสนอข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย
3. เพื่อสร้างรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

## ผลการวิจัย

### 1. สถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

การสื่อสารของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด โดยใช้นโยบายด้านการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเป็นตัวกำหนดการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับทุกพื้นที่ในจังหวัดเลยผ่านการประชุม โดยส่วนมากจะใช้เป็นข้อมูลทางหนังสือราชการหรือเอกสารการประชุมถ่ายทอดต่อไปยังระดับอำเภอและตำบลตามลำดับ 2) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น โดยรับข้อมูลการท่องเที่ยวระดับจังหวัดมาสื่อสารต่อไปยังกลุ่มผู้นำชุมชนและชุมชน ใช้การสื่อสารด้วยวิธีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีวิธีการประเมินผลด้วยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังพบหาปัญหาการสื่อสารในการของผู้นำชุมชนที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการสื่อสาร คือ ผู้นำชุมชนขาดการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือพัฒนาการท่องเที่ยวและพบปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้นำชุมชนขาดทักษะการสื่อสารในด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยวบางประเด็นมีการกำกับภาษาอังกฤษไว้ ทำให้การสื่อสารขาดความครบถ้วนด้านเนื้อหาที่จะทำการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

### 2. กระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

ผู้นำชุมชนมีกระบวนการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายด้วยการใช้กลยุทธ์การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) กลยุทธ์ด้านแนวคิดและวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่มีการกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลยของผู้นำชุมชน โดยน่านโยบายด้านการท่องเที่ยวของระดับจังหวัดมาถ่ายทอด โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการปฏิบัติตามและการมีส่วนร่วม เน้นให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน

2) กลยุทธ์ด้านภาษาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย ผู้นำชุมชนมีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในชุมชนด้วยภาษาท้องถิ่น โดยมีแนวคิดที่ว่าภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายในชุมชน ทำให้การสื่อสารด้านการท่องเที่ยวเกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าการใช้ภาษากลาง

3) กลยุทธ์ด้านเครื่องมือสื่อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย ผู้นำชุมชนใช้สื่อบุคคลเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ทำให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นกันเอง หากมีการพูดคุยทำงานร่วมกันจะทำให้การทำงานด้านการสื่อสารเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และใช้สื่อมวลชน อาทิ หอกระจายข่าวหรือ เสียงตามสายเป็นสื่อหลักในการใช้ติดต่อสื่อสารกับชุมชนโดยมีวิธีการหรือความถี่ในการกระจายข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปแต่ละพื้นที่และความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร ทำให้เข้าถึงชุมชนได้ง่ายและรวดเร็วโดยสังเกตจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเมื่อฟังข่าวสารจากหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายแล้วจะเกิดการปฏิบัติตาม

4) วิธีการประเมินผลการสื่อสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

ผู้นำชุมชนใช้กลยุทธ์ในการประเมินผลการสื่อสารและกิจกรรมโดยการสังเกตการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกๆ กิจกรรม โดยผู้นำชุมชนมองว่า การรับรู้เกิดจากความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติตามในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่ ต้องอาศัยการพัฒนาาร่วมด้วยระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการและชุมชน

### 3. รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลยควรมีรูปแบบ ดังต่อไปนี้

#### 1) รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับสมาชิกภายในชุมชน

รูปแบบการสื่อสารระหว่างชุมชนกับสมาชิกภายในชุมชนควรมีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในรูปแบบข้อมูลที่เป็นคำสั่งทางราชการ ข้อปฏิบัติต่างๆ ควบคุมไปกับการสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) ในเรื่องการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาโดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งลักษณะการสื่อสาร เป็นทางการ (Formal communication) และไม่เป็นทางการ โดยมีการใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และใช้ การสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับชุมชนอยู่ในรูปแบบการพูดคุย เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน

#### 2) รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับหน่วยงานภายนอก

การสื่อสารระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอกควรมีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในรูปแบบเอกสารทางราชการและใช้การสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) ด้วยเอกสารและการโทรศัพท์ติดตามใน เรื่องการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งลักษณะการสื่อสาร เป็นทางการ (Formal communication) โดยมีการใช้แตกต่างกันตามหน่วยงาน และใช้การสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับชุมชนอยู่ในรูปแบบ เอกสารเพื่อขอความอนุเคราะห์หรือทำความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระหว่างพื้นที่

### 4. ข้อเสนอแนะรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

#### 1) ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบการสื่อสาร

ผู้นำชุมชนควรมีรูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการในการสร้างการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมจะต้องอาศัยแนวคิดจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติร่วมกันหากวางรูปแบบให้เป็นทางการ มากเกินไปจะทำให้ลดการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับชุมชนลงจะทำให้การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จได้ และนอกจากนี้ผู้นำชุมชน ควรใช้ภาษาท้องถิ่นหรือสื่อในท้องถิ่นในการสื่อสารกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในพัฒนาการท่องเที่ยวเพราะภาษาท้องถิ่น เป็นภาษาที่ผู้คนในชุมชนมีการพูดคุยกันเป็นหลักจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

#### 2) ข้อเสนอแนะด้านทักษะในการสื่อสารของผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนควรมีทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร และช่วยลดต้นทุนในการสื่อสารและลดระยะเวลาในการสื่อสารให้สั้นลงทำให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว ควบคู่ไปกับการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามามากขึ้น สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่ควร ปรับเปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เกิดความเข้าใจกฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการ พัฒนาและยกระดับด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

## อภิปรายผล

### 1. สถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย



สถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลยปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด โดยใช้นโยบายด้านการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเป็นตัวกำหนดการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับทุกพื้นที่ในจังหวัดเลยผ่านการประชุม โดยส่วนมากจะใช้เป็นข้อมูลทางหนังสือราชการหรือเอกสารการประชุมถ่ายทอดต่อไปยังระดับอำเภอและตำบลตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์ (2558) ได้อธิบายถึงแนวคิดด้านการจัดการชุมชนว่า การบริหารจัดการที่ดี การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นการนโยบายและแผนไปปฏิบัติให้สำเร็จ 2) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น โดยรับข้อมูลการท่องเที่ยวระดับจังหวัดมาสื่อสารต่อไปยังกลุ่มผู้นำชุมชนและชุมชน ใช้การสื่อสารด้วยวิธีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีวิธีการประเมินผลด้วยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549:101) การเข้าถึงสื่อ การเข้าถึงสื่อ มักจะนำไปสู่การที่ผู้เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้สึกผูกพันกับประเด็นปัญหา เกิดความตระหนักร่วม ความรู้สึกร่วมกันเจ้าของ และเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ตลอดจนการเพิ่มอำนาจและความเสมอภาคให้กับประชาชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านผู้นำชุมชนขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีและการขาดทักษะการสื่อสารในด้านภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2555) การให้การศึกษาหรือการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ให้กับบุคคลกลุ่ม ชุมชน สังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เป็นการพัฒนาคนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้นำจำเป็นต้องส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้น ส่งเสริมให้คนในชุมชนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างทั้งคนภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหา ความต้องการของชุมชนที่แท้จริง ตลอดจนสามารถค้นหากำหนดวิธีการต่างๆในการแก้ปัญหาต่างๆของชุมชนได้ด้วยคนในชุมชนเอง

2.กระบวนการสื่อสารของผู้นำชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ในกระบวนการสื่อสารผู้นำชุมชนใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) กลยุทธ์ด้านแนวคิดและวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย : ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่มีการกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลยของผู้นำชุมชน โดยนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวของระดับจังหวัดมาถ่ายทอด โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการปฏิบัติตามและการมีส่วนร่วม เน้นให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ เขมะเพชร (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการสื่อสารในรูปชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น คือ การจัดเวทีประชาคมโดยมีผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในรูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง

2) กลยุทธ์ด้านการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย : ผู้นำชุมชนมีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในชุมชนด้วยภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย โดยความคิดเห็นว่าภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายในชุมชน ทำให้การสื่อสารด้านการท่องเที่ยวเกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าการใช้ภาษากลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์ (2558 : บทคัดย่อ) ความท้าทายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนที่จำเป็นต้องบูรณาการความรู้ท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่เข้าด้วยกัน ดังนั้นการทบทวนบางมโนทัศน์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ การพัฒนาองค์กร ภาวะผู้นำ นโยบายสาธารณะ วิสาหกิจชุมชน หรือสวัสดิการชุมชน โดยประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อจักได้ปรับปรุงชุดความรู้ของตนให้มีความร่วมสมัย ทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

3) กลยุทธ์ด้านเครื่องมือสื่อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย : ผู้นำชุมชนใช้สื่อมวลชน หอกระจายข่าว หรือ เสียงตามสาย เป็นสื่อหลักในการใช้ติดต่อสื่อสารกับชุมชนโดยมีวิธีการหรือความถี่ในการกระจายข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปแต่ละพื้นที่และความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร เป็นกลยุทธ์ด้านสื่อสารมวลชนที่สำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ทำให้เข้าถึงชุมชนได้ง่ายและรวดเร็วโดยสังเกตจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเมื่อฟังข่าวสารจากหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายแล้วจะเกิดการปฏิบัติตาม

4) กลยุทธ์ด้านการประเมินผลการสื่อสารที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย : ผู้นำชุมชนมีวิธีการประเมินผลการสื่อสารและกิจกรรมโดยการสังเกตการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกๆ กิจกรรม โดยผู้นำชุมชนมองว่า การรับรู้เกิดจากความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติตามในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรมน นันทมนตรี (2545 : บทคัดย่อ) พบว่าดำเนินการสื่อสารภายในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งด้วยการพูดคุยให้เกิดความคุ้นเคยและการรับฟังความคิดเห็นจนเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน

### 3 รูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

1) รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับสมาชิกภายในชุมชน : รูปแบบการสื่อสารระหว่างชุมชนกับสมาชิกภายในชุมชนควรมีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในรูปแบบข้อมูลที่เป็นคำสั่งทางราชการ ข้อปฏิบัติต่างๆ และใช้การสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) ในเรื่องการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาโดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งลักษณะการสื่อสาร เป็นทางการ (Formal communication) และไม่เป็นทางการ โดยมีการใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และใช้การสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับชุมชนอยู่ในรูปแบบการพูดคุย เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2543:54) ที่กล่าวว่าการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมี ปฏิกริยาโต้ตอบ (Interactive) กันอยู่ตลอดเวลาทั้งลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสถานะของผู้ส่งสารและผู้รับสารจะไม่ตายตัวมีการสลับเปลี่ยนบทบาทอยู่ตลอดเวลาและทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2) รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับหน่วยงานภายนอก : รูปแบบการสื่อสารระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอกควรมีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในรูปแบบเอกสารทางราชการ และใช้การสื่อสารแบบสองทาง (two-way Communication) ใช้เอกสารและการโทรศัพท์ติดตาม ในเรื่องการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งลักษณะการสื่อสาร เป็นทางการ (Formal communication) โดยมีการใช้แตกต่างกันตามหน่วยงาน และใช้การสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับชุมชนอยู่ในรูปแบบเอกสารเพื่อขอความอนุเคราะห์หรือทำความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระหว่างพื้นที่

### 4. ข้อเสนอแนะรูปแบบการสื่อสารของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

1) ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบการสื่อสาร : ผู้นำชุมชนควรมีรูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการในการสร้างการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมจะต้องอาศัยแนวคิดจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติร่วมกันหากวางรูปแบบให้เป็นทางการมากเกินไปจะทำให้ลดการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนกับชุมชนลงจะทำให้การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เณริศา ชัยคุมงามคลลาก (2552: บทคัดย่อ) รูปแบบการสื่อสารการมีส่วนร่วมใช้การประชุม การปรึกษาหารือกันระหว่างผู้นำชุมชนและชุมชนและการใช้สื่ออื่นๆ ควบคู่ไปกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นสื่อกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ต่างๆ และนอกจากนี้ผู้นำชุมชนควรใช้ภาษาท้องถิ่นหรือสื่อในท้องถิ่นในการสื่อสารกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในพัฒนาการท่องเที่ยวเพราะภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่ผู้คนในชุมชนมีการพูดคุยกันเป็นหลักจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2543:54-61) ที่กล่าวว่าการสื่อสารที่เกิดขึ้นและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Need oriented) สื่อของชุมชนเน้นการปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมสำหรับประโยชน์ การใช้งานของชุมชนและต้องเป็นสื่อที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึง (Access) ได้ตลอดเวลา

2) ข้อเสนอแนะด้านทักษะในการสื่อสารของผู้นำชุมชน : ผู้นำชุมชนควรมีทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารและช่วยลดต้นทุนในการสื่อสารและลดระยะเวลาในการสื่อสารให้สั้นลงทำให้



เกิดการพัฒาที่รวดเร็ว ควบคู่ไปกับการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามามากขึ้น สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่ควรปรับเปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เกิดความเข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เวทีนี้ สตะเวทีน (2542) กล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะนำชาวบ้านในด้านใดด้านหนึ่ง ผู้นำจะต้องมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ที่เป็นประโยชน์ แก่ชุมชนโดยไม่ต้องการคำสั่งหรือปฏิบัติการใดๆ จากอำนาจทางการเมือง นอกจากนี้ผู้นำชุมชนคือผู้ที่มีความสามารถโน้มน้าวใจให้ คนอื่นให้ปฏิบัติตามได้ มีบุคลิกภาพเด่น มีความรู้ ความสามารถและลักษณะแตกต่างกันไป สร้างความเจริญให้แก่ชุมชนจนได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง สมาชิกส่วนใหญ่ ให้ทำหน้าที่ผู้นำอย่างเป็นทางการ เป็นตัวแทนของชุมชน ในการดำเนินกิจการต่างๆที่ได้รับมอบหมาย

## สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์การสื่อสารของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด โดยใช้นโยบายด้านการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเป็นตัวกำหนดการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับทุกพื้นที่ในจังหวัดเลยผ่านการประชุม โดยส่วนมากจะใช้เป็นข้อมูลทางหนังสือราชการหรือเอกสารการประชุมถ่ายทอดต่อไปยังระดับอำเภอและตำบลตามลำดับ 2) การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น โดยรับข้อมูลการท่องเที่ยวระดับจังหวัดมาสื่อสารต่อไปยังกลุ่มผู้นำชุมชนและชุมชน ใช้การสื่อสารด้วยวิธีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีวิธีการประเมินผลด้วยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังพบหาปัญหาการสื่อสารในการของผู้นำชุมชนที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการสื่อสารคือ ผู้นำชุมชนขาดการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือพัฒนาการท่องเที่ยวและพบปัญหาที่สำคัญคือ ผู้นำชุมชนขาดทักษะการสื่อสารในด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยวบางประเด็นมีการกำกับภาษาอังกฤษไว้ ทำให้การสื่อสารขาดความครบถ้วนด้านเนื้อหาที่จะทำการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่มีการกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยของผู้นำชุมชนโดยนโยบายด้านการท่องเที่ยวของระดับจังหวัดมาถ่ายทอด โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการปฏิบัติตามและการมีส่วนร่วม เน้นให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน โดยใช้ภาษาท้องถิ่น หอกระจายข่าวในชุมชนเป็นสื่อหลักในการใช้ติดต่อสื่อสารกับชุมชนในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย ประเมินผลการสื่อสารและกิจกรรมโดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในทุกๆ กิจกรรม โดยผู้นำชุมชนมองว่า การรับรู้เกิดจากความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติตามในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยการพัฒนาาร่วมด้วยระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชน ผู้นำชุมชนใช้รูปแบบการสื่อสารการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) สำหรับข้อมูลที่เป็นคำสั่งทางราชการ ข้อปฏิบัติต่างๆ และใช้การสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) สำหรับข้อมูลด้านการพัฒนาแบบไม่เป็นทางการ สำหรับการสื่อสารระหว่างชุมชนผู้นำชุมชนใช้การสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในรูปแบบเอกสารทางราชการ และใช้การสื่อสารแบบสองทาง(two-way Communication) ใช้เอกสารและการโทรศัพท์ติดตาม ในเรื่องการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากการวิจัยคือ ผู้นำชุมชนควรมีรูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการในการสร้างการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ควรใช้ภาษาท้องถิ่นหรือสื่อในท้องถิ่นในการสื่อสารกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและผู้นำชุมชนควรมีทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีที่ ควบคู่ไปกับการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามามากขึ้น สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่ควรปรับเปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เกิดความเข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

## ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้นำชุมชนควรใช้รูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการในการสร้างการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วม
- 2) ผู้นำชุมชนควรใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในพัฒนาการท่องเที่ยว
- 3) ผู้นำชุมชนควรมีทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารและช่วยลดต้นทุนในการสื่อสารและลดระยะเวลาในการสื่อสารให้สั้นลงทำให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว
- 4) ผู้นำชุมชนควรมีการฝึกการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามามากขึ้น สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่ควรมีภาษาอังกฤษเพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความเข้าใจและยกระดับด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อทราบถึงแนวทางที่สำคัญในการหารูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการสื่อสาร
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัย ด้านปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการรับสารของกลุ่มเป้าหมายระดับท้องถิ่นเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัย รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อสมัยใหม่ เพื่อให้เข้าใจถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยให้มีความทันสมัยและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

## เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2551). การจัดการความรู้เบื้องต้นเรื่องสื่อสารชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท ธรรมสาร จำกัด. หน้า 230.
- สำนักงานจังหวัดเลย. (2559). ข้อมูลจังหวัดเลย. จังหวัดเลย.
- นรมน นันทมนตรี. (2545). ยุทธวิธีการสื่อสารของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการลดปริมาณขยะ
- กรณีศึกษา : ชุมชนสุขสันต์ 26.วิทยาลัยพนมมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.**
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์.(2549).การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย.
- กรุงเทพมหานคร.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เวทีนิ สตะเวทิน. (2542). การสื่อสารในการจัดการประชาคมบางลำพู. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ.
- อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์. (2558). การจัดการชุมชน : มโนทัศน์และทฤษฎีที่จำเป็นต้องทบทวน.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารการจัดการสมัยใหม่ ปีที่ 13, ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.2558). หน้า 11-21.
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2555). กลยุทธ์การสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจโครงสร้างสร้างสรรค์ของ
- ประเทศไทย.วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์.มหาวิทยาลัยนเรศวร.ปีที่ 7, เล่มที่ 1(ต.ค. 2554 – มี.ค.2555)**
- หน้า 5-19.
- อภิชาติ เขมะเพชร. (2550). รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ
- ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่.รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐ**
- ประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**